

דעת
אתר לימודי יהדות ורוח
www.daat.ac.il

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

שכרו אירוח במלון לחג הפסח באוירה יהודית קדושה
וקבלו אוירה מעורבת בחילוניות ופריצות

תיק ממונות מס' 657-סה

(מהד' ז' סיון)

נושא הדיון

גב' א', בתה ונכדיה שכרו אצל ב' חדרים במלון לחג הפסח. ארגון ח', שהוא ארגון חסד תורני, פרסם מודעות לפני החג המזמין את הציבור להתארח במלון בהשתתפות רבנים ופייטנים. את השכרת החדרים לחג מסר הארגון לב', והוא "קנה" את המלון לחג והשכיר אותו לאורחים. בעקבות הפרסום הזמינה גב' א' חדרים במלון ובקשה מב' שיהיו בקומה תחתונה, משום שהעליה במדרגות קשה לה. כמו כן בקשה לסדר לה שולחן עם משפחה אחרת כדי שהיא, בתה ונכדיה ישתתפו בסדר שגבר יערוך אותו. כששלחה את הצ'קים לתשלום צירפה בקשה בכתב לקבל חדרים "בקומה נוחה".

טוענת גב' א' שלא קבלה את מה שהזמינה והיא ומשפחתה עזבו את המלון ביום הראשון של חוה"מ בגלל עגמת נפש וסבל. ע"כ היא ביטלה את הצ'קים שטרם נפרעו על חצי מהסכום הכולל, ותובעת בחזרה גם את מה ששילמה. לדבריה, כשהגיעו למלון ביום ששי לפני הצהריים לא היה מי שיקבל אותם ולא היה מי שידאג להם לחדרים, ורק אחרי כמה שעות קבלו חדרים בקומה רביעית, לא כפי שבקשה, ואילו היתה יכולה היתה חוזרת מיד. בחדר האוכל צירפו אותם בשלחן אחד עם משפחה חילונית, כך היה גם בסדר, ולא היה מי שיערוך להם את הסדר. במלון הסתובבו חילוניים בלבוש פרוץ לעיני הילדים הנכדים. התפילה עם הפייטן נערכה בלובי של המלון ללא מחיצה בין הגברים לנשים ובתוך ההמולה ששררה מסביב. המשטרה הגיעה כמה פעמים למלון בגלל תיגרות וגניבות. בגלל כל זה החליטה המשפחה לעזוב את המלון. ב' משיב שכבר שילם את הכסף למלון ולפייטנים וביטול הצ'קים של א' גורם לו הפסד כספי. לטענתו לפי התכנית היה כל המלון מיועד לאורחים מארגון ח', אך בעל המלון הפר את התחייבותו והשכיר חלקים ממנו גם למארגנים אחרים, וכך נוצר הבלבול בסדור החדרים וכו', שלא באשמתו. עוד הוא טוען שכיון שבמכתב בקשה א' חדרים "בקומה נוחה", גם קומה רביעית בכלל.

פסק דין

יש לפשר בסכום מסויים.

(-) שמואל חיים דומב

(-) מרדכי אייכלר

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלות לדיון

- א. האם דינו של ב' הוא כשליח בית המלון להשכיר את חדריו, או כמשכיר החדרים בעצמו.
- ב. נפל מום במושכר ואין השוכר יכול להשתמש בו כרצונו, האם יכול לחזור בו.
- ג. דברו בעל פה בשעת ההזמנה על חדר "בקומה נמוכה", ואח"כ בשעת התשלום כתב המזמין "קומה נוחה", איזה לשון מהם קובע.
- ד. ביטול צ'קים, דינו.

תשובה

א. עיי' פס"ד ירושלים כרך ח עמ' עז ועמ' רעח לענין סוכן נסיעות שמוכר כרטיסים של חברות תעופה אין דינו כמפסר אלא כשליח של חברת התעופה, משום שהסוכן מוסר ללקוח כרטיס שהונפק ע"י חברת התעופה והיה נקוב בשמו של הלקוח, והסוכן מעולם לא קנה את הכרטיס לעצמו לפני שמכר אותו ללקוח, אלא העביר הכרטיס מהחברה ללקוח. ודינו כקבלן שמקבל שכר על פעולתו. ולפיכך אם עיוות הסוכן בשליחותו יכול הלקוח לומר לו לתקוני שדרתיך ולא לעוותי.

אמנם צנידון דידן שצ' "קנה" את החדרים מצעל המלון לימי החג, ולא היה רק סרסור ושליח המלון, נראה שדינו כמפסר שאם נמלא מוס צמקח מחזיר הלוקה למפסר את המקח, וכמו שפסק הרמב"ם מכירה פט"ז ה"ט והי"א: המוכר דבר שיש בו מוס שאינו נראה ואצד המקח מחמת אותו המוס ה"ז מחזיר את הדמים. היה המוכר מפסר שלוקח מזה ומוכר לזה ואינו משהה המקח עמו ולא ידע במוס זה, הרי המפסר נשבע שצעת היסת שלא ידע במוס זה ויפטר מפני שהיה על הלוקה לדקוק השור בפני עצמו ולהחזירו לו קודם שימות והיה המפסר מחזירו על המוכר הראשון וכו'. ע"כ. אלא שיש לדון האם אוירה חילונית ופרואה ותפילה ללא מחילה, דינה כמוס צמקח, כיון שהשוכרת צאה למקום תורני וקבלה מקום המנוגד לכך, או שאע"פ שכוונת השוכרת היתה לאוירה תורנית וכך "הצינה" מהפרסום של ארגון ח',

מ"מ לא היה זה תנאי בין הלדדים, וכיון שהתשלום הוא עבור חדר ואוכל ואת זה היא קבלה, אין "האווירה" נחשבת כמום צמקת. ומ"מ אף אם "האווירה" לא היתה תנאי מפורש, מ"מ הישיבה בשלחן עם עורך סדר בראשו דובר מראש עם צ', ודבר זה הופר.

ב. במשנה צ"מ ע"א: השוכר את החמור והצריקה או שנעשית אנגריא אומר לו הרי שלך לפניך. מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור. ופרש"י הרי שלך לפניך, טלנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מזלך גרם כמו מזלי וטרח וישר אותה בדרכים וכו'. מתה או נשברה, שמפסיד כל שכרו וכו'. ובגמ' שם ע"א ומי מנית מוקמת לה כר"ש צן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והצריקה או שנשתטתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש צן אלעזר אמר השוכר את החמור לרכוב עליה והצריקה או שנשתטתה חייב להעמיד לו חמור, אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליו שאני. ופסק בשו"ע סי' שי סעי' א': השוכר את הבהמה וחלתה (ועדיין ראויה למלאכה) או נשתטתה או נלקחה לעבודת המלך אע"פ שאין סופה לחזור אם נלקחה דרך הליכה הרי המשכיר אומר לשוכר הרי שלך לפניך ונותן לו שכרו משלם. ד"א בששכרה לשאת עליה משאוי שאפשר להשליכה בלא הקפדה אבל אם שכרה לרכוב עליה או לשאת עליה כלי זכוכית וכיו"צ חייב להעמיד לו בהמה אחרת ואם לא העמיד יחזיר השכר ויחשוב עמו על שכר כמה שהלך בה. ע"כ.

וכתב הסמ"ע סי' שכ"א ס"ק ו' בדעת המהר"ם פאדווה סי' לט היכא דהקלקול הוא צנידון להבא צדין חזרה קאי ולא צדין ניכוי וכו', דמאחר דנשתנה ונפל צו מוס יכול לחזור, ואם אינו חוזר הוא חפץ בשכירתו, אף שבא לחזור אחר זמן אינו יכול לנכות למפרע, אלא אמרינן מדלא חזר מתחילה מחל ליה על הקלקול וכו'. ואע"ג דהצריקה דהתם אם שכר למשוי אומר לו הרי שלך לפניך, שאני התם שראוי עוד לכל המלאכה ההיא אשר נשכר לה רק שצריך טורח וזמן יותר וכו'. וכתב צט"ז שם דבכל מקום שנתבטל הענין ויפסיד לגמרי כמו מת או נשבר צבהמה אם שכרה אפילו למשוי, או אפילו בהצריקה ושכרה לרכיבה או לכלי זכוכית, אין ע"ז שום שכירות כלל כיון דאינה ראויה כלל לזה וכו', אבל צמקום שיש עדיין אותו דבר בעין אלא שאירע צו הפסד לא מלי שום אחד מהם לחזור. ומ"מ אין דבר זה דומה למוס, דדין מוס אין לו ענין רק אם היה קודם והוא מקח טעות, משא"כ כאן דנעשה אח"כ והוי החילוק צמול של מי וכו'. ע"כ.

וצנידון דידן שגב' אי שכרה חדר צמלון לליל הסדר ולימי החג צחצרה חרדית, וכוונתה היתה צרורה לחוג את הסדר והחג צאווירה יהודית קדושה כדצעי, ואף ציקשה לשצת צשולחן הסדר עם משפחה שראשה יערוך את הסדר, ולמעשה קבלה אוירה מעורצת עם חילונים ופרילות, ואף הושיצו אותה צסדר צשולחן עם חילונים, יש לדון האם זה דומה לחמור למשא והצריקה דאומר לו הרי שלך לפניך, דעיקר השכירות היא החדר והאוכל ואת זה היא ממשיכה לקבל גם צתוך החצרה המעורצת, או דדומה לחמור לרכב עליו דאין ע"ז שום שכירות כלל כיון דאינה ראויה כלל לזה, וכלשון הט"ז, דעיקר השכירות היא האווירה היהודית הקדושה לכבוד החג, ואת זה היא לא קבלה.

ונראה לפשר בין הלדדים בסכום מסויים.

ג. נראה שהנתבע לודק ששינוי הלשון בין מה שדובר בע"פ בשעת ההזמנה לבין מה שכתב התובעת במכתב עם התשלום, מלמד שהתובעת חזרה בה מבקשתה ל"קומה נמוכה" והיא מסתפקת ב"קומה נוחה" ולא דוקא "נמוכה". ומכיון שלפי הסכמת בני האדם בימינו קומה רביעית במלון בן עשר קומות נחשב "קומה נוחה", אין הפרת הסכם בכך שנתן לה חדר בקומה רביעית.

ואף שלפי דבריה בשעת ההזמנה היא רלתה חדר ב"קומה נמוכה" ויתכן שקומה רביעית נחשבת כקומה גבוהה יחסית, מ"מ מה שקובע זה מה שכתבה בשעת התשלום, שהרי הזמנה בלי תשלום לאו מילתא היא. ואף אם היה בהזמנה קביעות לשכירות מ"מ בדעייל ונפיק אזורי כל זמן שלא שילמה השכירות לא חלה, ומה ששינתה עד שעת התשלום הוא הקובע. עיי' תשובת הרא"ש כלל לה סי' ט וכלל מו סי' ב (וציאורו בקובץ ביאורים גיטין אות מד וחז"א אבהע"ז סי' נג אות ב).

ד. עיי' פס"ד ירושלים כרך ח עמ' כד הדעות השונות בזה.

דעת

אתר לימודי יהדות ורוח
www.daat.ac.il